

Jos Vlaassen

Xenofobie is in heel Europa gewoon geworden. Duitse wetenschappers willen dat Kohl de bevolking uitlegt dat immigranten nodig zijn. In Frankrijk lijkt Le Pen op de terugtocht, maar de antiracisme-beweging heeft overwerk. Ook de zigeuners van de Tsjechische republiek worden het kind van de rekening. In deze verkiezingsperiode wijdt *de Volkskrant* een reeks pagina's aan kwesties die het debat in Nederland en Europa bepalen. De vorige afleveringen stonden in de krant van 8 en 22 februari.

IMMIGRATIE EN ASIELBELEID

Een van de eerste groepen oorlogsvluchtelingen uit het voormalige Joegoslavië kampeert eind 1991 in Düsseldorf.

FOTO HANS HEUS - DE VOLKSKRANT

'Duitsland zou nut immigratie moeten inzien'

Van onze verslaggever
Jos Klaassen

OSNABRÜCK

Rechter K. roert somber in een prakje 'haringstukjes in roomsaus met gekookte aardappelen'. *Die Kroatin*, zoals de clientèle het dienstertje van restaurant Leve in de Altstadt van Münster noemt, heeft hem zojuist het avondmaal geseerveerd. K. is administratief rechter, en hij heeft een zware dag achter de rug. 'We worden sinds de nieuwe asielwetgeving van juli 1993 bedolven onder de asielzaken', klaagt hij.

In meer dan 60 procent van de procedures gaat het erom of iemand terecht of niet om politiek asiel in Duitsland heeft gevraagd. 'Ik beweert dat alle administratieve rechters in Duitsland overbelast zijn door asielzaken. Het gevaar bestaat dat dat een verweer van bijvoorbeeld een Duitse bijstandsmoeder tegen het schrappen van haar uitkering in het gedrang komt', zegt K. Ook de asielvragers wordt volgens hem geen recht gedaan. 'Want bij die stortvloed aan procedures verlies je de individuele nuances allicht uit het oog.' Maar loont het de moeite? 'Nee', antwoordt de rechter vrijmoedig. 'Als ik informeer of mijn uitwijzingsvonnis is uitgevoerd, krijg ik òf te horen dat de asielvrager in kwestie *nog* niet is uitgewezen òf dat hij momenteel onvindbaar is.'

Politiek Bonn kraait – met in 1994 maar liefst negentien verkiezingen in het vooruitzicht – victorie. Het aantal asielzoekers dat in Duitsland een goed heenkomen wil zoeken, daalt razendsnel.

Vergeleken met februari 1993 waren er in de afgelopen februari 73 procent minder asielzoekers. In aantallen uitgedrukt: in februari 1993 vroegen 38.071 mensen in Duitsland om asiel; in februari 1994 hebben zich er slechts 10.487 gemeld. De Duitse historicus Klaus Bade is niet onder de indruk van de cijfers. Volgens hem stijgt het aantal illegalen in Duitsland naarmate de officiële asielaanvragen dalen. Thans zou Duitsland ruim een half miljoen illegalen tellen.

Professor Klaus Bade is directeur van het Instituut voor Migratie-onderzoek en Interculturele Studies van de Universiteit van Osnabrück. Hij heeft een belangrijke rol gespeeld bij het onlangs verschenen *Manifest der 60*, waarin zestig bekende Duitse wetenschappers een doelbewuste immigratiepolitiek in de Bondsrepubliek bepleiten.

Zo'n politiek ontbreekt in Duitsland. Volgens Klaus Bade treft de regering-Kohl blaam, omdat zij blijft herhalen dat Duitsland geen immigratieland is. In werkelijkheid is de immigratie in Duitsland een heksenketel. De hete winter van 1992-'93, toen logementen van asielzoekers en Turken brandden, was naar Bade's oordeel de consequentie van Kohls nee tegen een Duits immigratiebeleid.

'De vreemdelingenhaat in Duitsland is het agressieve antwoord op het ontbreken van een heldere immigratiepolitiek', waagt Bade te zeggen. 'Wij wetenschappers hebben al jaren voor dit gevaar gewaarschuwd. De uitbarsting eind 1992 was het gevolg van een politieke legitimiteitscrisis.

'Eenzijdig riep Kohl dat het land onregeerbaar werd, als de asielkwestie niet geregeld zou worden. Aan de andere kant weigerde de SPD mee te werken aan de beperking van het asielrecht.' De straat nam het recht in eigen hand. Pas toen mensen in de vlammen de dood vonden, ontwaakte de Duitse natie. Massale demonstraties ont namen de veelal jonge daders de illusie dat zij handelden uit naam van de zwijgende meerderheid.

Sinds ongeveer een half jaar signaleert Klaus Bade een groot stilzwijgen in Duitsland over het thema immigratie. 'De politici hebben zo'n angst om erover te praten, dat het wel een afspraak lijkt om de kwestie dood te zwijgen. Wolfgang Schäuble, de fractieleider van de CDU/CSU, waarschuwt dat wie het thema immigratie aansnijdt, zich niet moet verbazen over een nieuwe golf vreemdelingenhaat. Maar ook SPD-leider Rudolf Scharping, in juni 1993 nog pleitbezorger van een Duitse immigratiepolitiek, is stil gevallen.'

Het *Manifest der 60* is een reactie op dit grote zwijgen. Klaus Bade: 'Wij willen de discussie over een immigratiepolitiek

gaande houden.' In de eerste plaats bepleiten de zestig om de thema's asiel en immigratie uit elkaar te halen. Bade: 'Bij asielvragers gaat het om een humanitaire kwestie. Wie in eigen land vervolgd wordt, moet hier opgenomen worden. Verder moeten we de oorzaken bestrijden waarom die mensen moesten vluchten. Bij immigratie speelt het Duitse belang de belangrijkste rol.'

De experts gaan er namelijk vanuit dat tot het jaar 2040 Duitsland jaarlijks 300 duizend à 400 duizend immigranten nodig zal hebben om het zogenaamde *Generationsvertrag* – de jonge generatie verzorgt de oudere – te kunnen blijven realiseren. Anno 1993 leefden in Duitsland officieel 6,8 miljoen buitenlanders. Klaus Bade: 'Als we niets doen, krijgen we rond 2030 een klassenstrijd tussen jong en oud: elke jongere onderhoudt dan een gepensioneerde.'

In dit scenario is het regeringsstandpunt als zou Duitsland geen immigratieland zijn, een catastrofe. Want zo blijft de Duitse regering uitbarstingen van vreemdelingenhaat riskeren. Klaus Bade: 'De bevolking begrijpt toch niet waarom honderdduizenden vreemdelingen het land binnenkomen, als de overheid maar blijft herhalen dat Duitsland geen immigratieland is?'

De politicoloog Claus Leggewie waarschuwt in *Das Manifest der 60*: 'Duitsland kan het zich niet veroorloven dat over het thema immigratie in het openbaar wordt gezwegen en achter gesloten deuren wordt beslist.' Bade benadrukt: 'Een overheid kan slechts een duidelijk immigratiebeleid voeren als de meerderheid van de bevolking het nut ervan inziet.'

Volgens Bade zouden CDU en CSU moeten erkennen dat Duitsland een immigratieland is. En de SPD en Groenen zouden moeten accepteren dat immigranten alleen welkom zijn als ze aan bepaalde criteria voldoen. Niet elke immigrant mag Duitsland in; enkel hij die 'nut' heeft.

Bade gelooft dat de Duitsers de immigranten beter zullen opnemen, als zij weten waarom de regering hen binnenlaat. Misplaatst vindt de Osnabrückse historicus leuzen als waarmee Kohl immigranten uit Rusland en Roemenië populair wilde maken: *Aussiedler sind keine Ausländer*. 'Maar je kunt wel reclamecampagnes maken waarin je de bevolking zegt dat immigranten mensen zijn die hierheen komen omdat wij ze nodig hebben.'

1994